

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Problematika prigradskog i međugradskog cestovnog prijevoza putnika

mr.sc. Hrvoje Meštrović

Predsjednik koordinacije unutarnjeg javnog linijskog cestovnog prijevoza putnika

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Prijevoz putnika trenutno stanje

1. Povremeni prijevoz (ekskurzije, izleti...)
2. Posebni prijevoz (zaseban prijevoz radnika, učenika OŠ...)
3. Međuzupanijski prijevoz preko 100 km i međudržavni prijevoz (komercijalni)
4. **Županijski i međuzupanijski prijevoz do 100 km (područje primjene PSO ugovora)**
 - Model "dozvola" tj. prijevoznici su održavali linije koje su nastale ulaganjem vlastitih sredstava - Prijevoznik sam određuje broj polazaka i cijenu karte
 - Država i lokalna uprava sufinancira određene kategorije putnika, odnosno prijevoznike sukladno mogućnostima
 - Srednje škole, pomoć za otoke, pomoć općina, pomoć županija...
 - Ako nema dostatnog sufinanciranja -> prijevoznik smanjuje polaske ili zatvara cijelu liniju
 - Pojedine linije i prijevoznici ostvaruju ekstra profite (primjerice voze samo SŠ) u odnosu na druge prijevoznike (voze cijelu godinu, subote i nedjelje)
 - **Postojeći model je neodrživ za većinu prijevoznika i nije u skladu s EU uredbom 1370/2007**

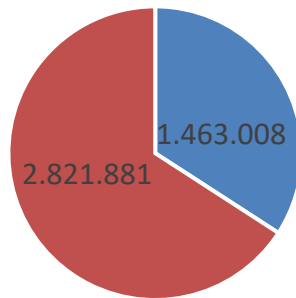
HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Javni linijski prijevoz putnika - Problem

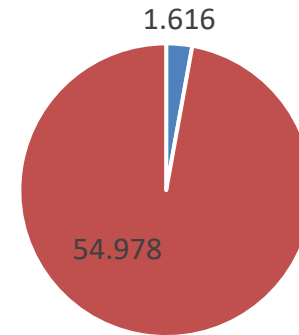
- Javni prijevoz je nužan za funkcioniranje društva i predstavlja javnu uslugu
- Pravni okvir EU i Hrvatske traži formalno sklapanje ugovora o javnim uslugama (PSO)
- U krizi COVID-19, problemi prijevoznika koji održavaju linije su rezultirali sa drastično smanjenom prijevoznom ponudom, posljedično veliki poremećaji u društvu
- Javni prijevoz je u krizi bio i prije COVID19, posebno u ruralnim područjima koja su bez PSO ugovora
- Pokrivenost PSO ugovorima autobusnog prijevoza je neravnomjerno raspodijeljeno:

Broj stanovnika RH

■ PSO ■ bez PSO

Površina RH u km²

■ PSO ■ bez PSO

- Ugovori PSO - gradovi: Dubrovnik, Osijek, Pula, Rijeka, Sisak, Split, Vinkovci, Zadar, Zagreb
- > PSO omogućili financiranje EU – 50% voznog parka obnovljeno uz pomoć eU

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Situacija državnih potpora u RH u sektoru prijevoza putnika

- Prijevoznici u javnom vlasništvu (državne ili JLS)
 - Postoje Ugovori o javnim uslugama
 - Jasno uređen sustav
 - Sigurnost radnih mjesta
 - Sigurnost održavanja usluge – građanima dostupna i prihvatljiva
 - Pokrivaju manji dio teritorija RH, većinom u mjestima gdje je gustoća stanovništva najveća
- Prijevoznici u privatnom vlasništvu
 - Ne postoje Ugovori o javnim uslugama
 - Sustav pred raspadom
 - Radnici nezadovoljni
 - Nesigurnost održavanja usluge – građanima skupa, neprihvatljiva, ponekad i nedostupna
 - Pokrivaju veći dio teritorija RH, većinom u ruralnim područjima gdje je manja gustoća stanovništva

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Trenutna situacija

- Implementacija ugovora o javnim uslugama
 - Samo jedna županija s današnjim danom je potpisala ugovore (ZGŽ)
- Pandemija i dalje dominantna u poslovanju
 - Pomoć za radna mjesta
- Problem cijene goriva, rada
- Sindikati su nas pozvali na početak pregovora o granskom kolektivnom ugovoru
- Zakonska regulativa u međužupanijskom prijevozu van javne usluge (npr. usklađenje voznih redova) – potrebne izmjene propisa
 - Urediti tržišna pravila
 - Osigurati održivost cijelog sustava (npr. kolodvori)

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Paradoks situacije u kojoj se nalazimo

- Efekti javne usluge u gradskim sredinama, a posebno u HŽPP, Croatia Airlines, Jadroliniji, izostaju jer veći dio mjesta u RH je nedostupan i nepovezan s autobusnim linijama
- Negativni efekti inače vrlo pozitivnog pilota besplatnog prijevoza učenika željeznicom:
 - povećava razliku između učenika kojima je mjera dostupna i kojima nije
 - projekcija je da će do 10% dosadašnjih putnika autobusom sada koristiti željeznicu, no što s tim autobusnim linijama? I dalje postoje učenici koji ih trebaju, a sada može doći do prestanka usluge jer se dio njih vozi vlakom
- Ključno je da svi u javnom sustavu razumiju da ne mogu parcijalno rješavati probleme i raditi sve veće podjele u društvu, već svi oblici prijevoza moraju biti rješavani.
- **Privatnici nisu “lopovi” već odgovorni poduzetnici koji trebaju ista pravila igre kao i javni da mogu opstati**
 - **Ako to nije prihvatljivo jedino preostaje “Nacionalizacija” tj. da država otkupi/preuzme prijevoznike**

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Koja su rješenja?

- Ujednačavanje statusa svih uključenih tj. stabilizacija sustava
- Sklapanje ugovora o javnim uslugama na cijelom području RH
- Fokus na ruralna područja kroz EU financiranja – NPOO i VFO
- Optimalizacija sustava državnih potpora – > korištenje vlaka gdje je isplativ i potreban. Trenutno imamo vlakove gdje je premali broj putnika, a istovremeno premalo vlakova gdje su gužve. Zašto ne koristiti autobus gdje vlak ne opravdava troškove ili je prespor, a vlakove prebaciti tamo gdje su potrebni i brži?
- Suradnja između operatera željeznice i autobusa
- Izrada optimalne mreže (taktnog) prijevoza i integriranje prijevoza
- Kreiranje prometnih uprava (cc 4 na području cijele RH)
- Promidžba sustava javnog prijevoza
- Status “povlaštenih” karata jedinstven na području cijele RH
- Jedinstvena karta za cijelu RH

HUP

Hrvatska udruga poslodavaca

Hrvatska udruga poslodavaca – Udruga prometa

Kontakt:

Ana Falak, direktorica

E-mail: ana.falak@hup.hr

Tel: 01 /4897 571